

Reumatologisk forskning i Sverige år 2000

De reumatologiska sjukdomarna omfattar ett mångfasetterat spektrum av tillstånd som för de patienter som drabbas, kan yttra sig på många olika sätt. Denna mångfald är för den kliniskt verksamme reumatologen en utmaning. Det gäller att bemöta och hjälpa patienter med vitt skilda problem på ett sätt som ger största möjliga lindring för varje patient. Detta kräver omfattande kunskaper om mycket skilda ting, till exempel om hur immunsystemet är förändrat vid reumatoid artrit och SLE, och hur man tillsammans med övriga medarbetare i teamet utreder och åtgärdar funktionshinder beroende på sjukdomens angrepp på vitala strukturer i lederna. Denna mångfald av utmaningar har lockat många av oss som nu är verksamma som kliniskt arbetande reumatologer.

Vad är reumatologisk forskning?

Genom att de reumatologiska sjukdomarna är så skiftande till sin karaktär och påverkar så många av kroppens organsystem pågår forskningen kring de reumatologiska sjukdomarna inom en lång rad verksamheter, som man inte omedelbart förknippar med reumatologisk forskning. Det är som patient kanske inte alltid så lätt att se hur grundforskarens strävan att i detalj kartlägga struktur och funktion av ett äggviteämne i ledbrosket på sikt skall få betydelse för hur den egna och andra reumatikers ständiga molande värk skall kunna lindras. Men just på grund av att reumatologiska sjukdomar är så olika och griper in i så många organsystem behövs forskning inom en mängd olika vetenskapliga fält.

Samverkan är nödvändig

Det behövs samverkan mellan olika forskare med olika bakgrund och olika sätt att angripa problemen. En grund-

forskare, det vill säga en forskare som försöker lösa basala biologiska frågor utan att direkt snegla på om den kunskap som genereras kan bli till nytta för den sjuka patienten, behöver hjälp av duktiga kliniska forskare med annan kunskapsbakgrund och erfarenhet för att nya rön skall kunna omsättas till gagn för patienten. Det är även viktigt att grundforskaren har nära kontakt med klinikern, som arbetar nära patienterna, för att exponeras för problem, som kan belysas experimentellt. Å andra sidan behöver klinikererna, som ägnar sig åt patientnära eller sjukdomsorienterad forskning, i allt större utsträckning kontakt med forskaren på laboratoriet, som har resurser och kunskap att analysera vävnadsprover eller blodprov. Vidare behöver den forskande reumatologen samverka med andra medarbetare med speciell kompetens t ex beträffande funktionsrelaterade eller hälsoekonomiska frågeställningar. Vid Lunds universitet har en lyckad integration mellan klinisk och basal forskning vuxit fram och det finns ett välfungerande nätverk byggt på informella samarbeten där arbetet bedrivs i nära daglig kontakt mellan en rad discipliner. Det lokala samarbetet förgrenas nationellt och internationellt genom att varje enskild forskargrupp har sina samarbetspartners, som övriga grupper automatiskt får kontakt med. Nätverket är därför en dynamisk struktur som ständigt utvidgas.

Ett lagarbete

Historien är fylld av namn på forskare, som gjort banbrytande insatser. I dagens forskningsvärld är det emellertid mycket sällsynt att ett vetenskapligt genombrott är frukten av endast en forskares ansträngningar, utan det sker oftast i samverkan som skisserats ovan. I en artikel i denna forsknings-

bilaga presenteras utvecklingen av de nya TNF-hämmarna. Två forskare, immunologen Marc Feldmann och reumatologen Ravinder Maini, får i år välförtjänt Kungliga Vetenskapsakademins Crafoordpris för sina insatser vid utvecklingen av dessa preparat. Dessa två forskare är förgrundsfigurer, men att TNF-hämmarna nu börjat användas i kliniken är resultatet av ett samlat arbete av många forskare inom reumatologi i ytterst vid bemärkelse.

Sammanfattningsvis kan framgångsrik modern reumatologisk forskning således beskrivas som ett lagarbete där varje deltagare i laget med sin speciella kompetens hjälper till att skapa ny kunskap, som steg för steg ger oss möjlighet att förbättra behandlingen av reumatiska sjukdomar.

Hur mår svensk reumatologisk forskning?

Föreliggande skrift bör ge en bild av den mångfald av forskningsaktiviteter som pågår. Sverige ligger i förhållande till landets storlek väl framme beträffande reumatologisk forskning och svenska forskargrupper hävdar sig väl internationellt inom ett brett spektrum från grundforskning till patientnära forskning. Beträffande forskning, som bygger på långsiktig uppföljning av patientgrupper, har Sverige speciella möjligheter att bidra med ökad kunskap genom de unika uppföljningssystem som utvecklats för flera av sjukdomarna. Svenska forskare inom fältet är väl representerade i internationella sammanhang, både med publikationer och som föredrags hållare. Men, och det skall inte förnekas, det finns orosmoln.

Vilka svårigheter och utmaningar inför 2000-talet står vi inför?

En stor och positiv utmaning är

naturligtvis att deltaga i den just nu mycket dynamiska utvecklingen av ännu effektivare behandlingsalternativ vid reumatiska sjukdomar. Detta är för oss, som är aktiva inom reumatologisk forskning, en ytterst stimulerande utmaning som driver oss att fortsätta, trots ett hårdnande forskningsklimat. Jag tänker på de svårigheter, som onekligen drabbat den medicinska forskningen under senare år i form av minskade resurser, där ekonomin lett till en allt större konkurrens mellan klinikens välmotiverade krav på läkarkraft och behovet av tid för forskning. Reumatikerförbundet och andra anslagsgivare har insett detta och anslagstilldelningen från Reumatikerförbundet har ökat väsentligt.

Här måste dock påpekas att ökade resurser av ekonomisk natur, hur välkomna de än är, inte med automatik löser en av de största svårigheter, som vi står inför: Vi behöver helt

enkelt fler reumatologer och andra medarbetare med forskningsintresse. Att rekrytera nya unga medarbetare är kanske den största utmaningen, som vi som etablerade forskare står inför. Här behövs alla goda krafter, inte minst för att redan på grundutbildningsnivå väcka intresse för reumatologi och reumatologisk forskning. Många andra medicinska specialiteter har samma problem, vilket naturligtvis skärper konkurrensen. Vi måste kunna erbjuda rimliga arbetsvillkor för unga, entusiastiska medarbetare, för att på sikt skapa en ännu bättre och blomstrande forskning kring reumatiska sjukdomar. Därför behöver vi marknadsföra oss bättre, såväl gentemot presumtiva medarbetare som gentemot politiker och beslutsfattare. I detta arbete måste alla goda krafter samverka, inte minst viktigt är den fokusering på rörelseorganens sjukdomar som skapats genom att detta decennium fått officiell status som The Bone and Joint

Decade i en världsomspännande rörelse. Initiativet kom ursprungligen från professorn i ortopedi i Lund, Lars Lidgren. Organisationer, regeringar, patientföreningar och representanter för en rad yrkeskategorier verkar här tillsammans för att skapa ökade resurser för sjukvård och forskning rörande sjukdomar i rörelseorganen, med yttersta målsättning att underlätta det dagliga livet för våra patienter.

Sammanfattningsvis står vi forskningsmässigt inför spännande utmaningar i början av 2000-talet och svensk reumatologi har trots de svårigheter, som framhållits ovan, goda förutsättningar att bidra till ökad kunskap och därmed till bättre möjligheter att behandla patienter med reumatiska sjukdomar.

Professor Tore Saxne, Universitetssjukhuset Lund